

Turkish Studies Social Sciences

Volume 14 Issue 3, 2019, p. 465-488

DOI: 10.29228/TurkishStudies.22933

ISSN: 2667-5617

Skopje/MACEDONIA-Ankara/TURKEY

INTERNATIONAL
BALKAN
UNIVERSITY

EXCELLENCE FOR THE FUTURE
IBU.EDU.MK

Research Article / Araştırma Makalesi

Article Info/Makale Bilgisi

✍ *Received/Geliş:* 26.03.2019

✓ *Accepted/Kabul:* 10.06.2019

✍ *Report Dates/Rapor Tarihleri:* Referee 1 (01.05.2019)-Referee 2 (06.05.2019)- Referee 3 (30.04.2019)

This article was checked by iThenticate.

HABER FOTOĞRAFLARINDA SURİYELİ MÜLTECİLERİN TEMSİLİ: SURİYE OLAYLARININ ANADOLU AJANSI ALMANAKLARDAKİ FOTOĞRAFLAR ÜZERİNDEN İNCELENMESİ

İhsan EKEN - Başak GEZMEN***

ÖZ

Çağımızın en hızlı gelişim alanları arasında görülen iletişim teknolojileri, toplumları değiştiren ve dönüştüren etkilerinin yanı sıra farklı bir kültürün oluşumuna da zemin hazırlayabilmektedir. Günümüzde, gelişen yeni iletişim teknolojileri sayesinde bilginin çok kolay ve hızlı bir şekilde dağıtılabılır olması, kurumları birçok konuda ve farklı alanlarda konumlanmaya yönlendirmektedir. Anı kaydetmek amacıyla ortaya çıkan ve yıllar içerisinde birçok fonksiyon kazanan fotoğraf, iletişim teknolojileri arasında ayrı bir konuma sahiptir. Son zamanlarda akıllı telefon, tablet vb. cihazların ortaya çıkması, fotoğraf kullanımının önemini giderek arttırmaktadır. Haber fotoğrafları, her zaman haber metinlerini destekleyerek habere güç katan çok önemli bir unsurdur. Öyle ki, fotoğraf bazen bir olayı anlatmak için tek başına bile yeterli olabilmekte ya da haberi anlamlandırır ve doğru algılanmasını sağlayan bir olgu olabilmektedir. Yıl içerisindeki önemli olaylara, sosyal veya ekonomik gelişmelerde farkındalık yaratan ve kamuoyu oluşturma açısından önemli mecralar arasında yer alan almanaklardaki fotoğrafların da özel bir yeri bulunmaktadır.

2012 yılında Suriye’de küçük çaplı bir protesto gösterisi olarak başlayan, daha sonraki yıllarda ülke geneline yayılan Suriye İç Savaşı, Türkiye başta olmak üzere tüm dünya ülkelerinde etkisini göstermektedir. İç savaş nedeniyle birçok Suriye vatandaşı ülkelerini terk

* Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Medipol Üniversitesi İletişim Fakültesi Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümü, E-posta: ieken@medipol.edu.tr

** Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Medipol Üniversitesi İletişim Fakültesi Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümü, E-posta: bgezmen@medipol.edu.tr

etmek zorunda kalmıştır. Ülkelerini terk eden Suriyeliler Türkiye başta olmak üzere dünyanın çeşitli ülkelerine göç etmek zorunda kalmıştır. Araştırmada göstergebilimsel analiz yöntemi üzerinden 2014 ile 2018 tarihleri arasında Anadolu Ajansı Almanaklarındaki fotoğraflar belirlenen kriterler çerçevesinde incelenmiştir. Çalışma sonucunda fotoğrafların almanaklardaki temsili ve yansıtış biçimi tartışılarak değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Haber Fotoğrafı, Almanak, Suriye Olayları

**REPRESENTATION OF SYRIAN REFUGEES IN NEWS
PHOTOGRAPHS: INVESTIGATION OF SYRIAN EVENTS
THROUGH PHOTOGRAPHS IN ANADOLU AGENCY (AA)
ALMANACS**

ABSTRACT

Communication technologies, which are seen as the most rapid development area of our age, together with the changes and transformations on societies, also provide the basis for the formation of a different culture. Nowadays, the possibility of distributing information very easily and quickly on the axis of new communication technologies encourages institutions to be positioned in different areas in many areas. Photography that emerged in order to save the moment and has developed over the years has always been important. Today, smart phones, tablets, etc. emerging with new communication technologies gradually increase the importance of using photographs. In some cases, photographs can be sufficient to describe an incident, even by themselves. Photographs also makes sense of the news and enable it to be perceived correctly. News photos empower the news by supporting news texts. The photographs in almanacs that create awareness of the important experienced during the year are important mediums in terms of the forming of public opinion regarding the awareness and importance of social and economic developments.

The Syrian Civil War, which started as a small-scale protest in Syria in 2012 and spread over the country in the following years, has an impact on all countries of the world, especially on Turkey. Many Syrian citizens had to leave their country due to the Civil War. Many Syrian citizens who left their country have migrated to various countries of the world, especially to Turkey. In the research, the photographs of the Anadolu Agency almanacs between 2014 and 2018 were examined in accordance with the criteria determined using semiotic analysis method. At the end of the study, the representation of the photographs in almanacs was evaluated by discussing the form of reflection.

STRUCTURED ABSTRACT

The concept of "news" formed from past to present to meet the need to inform people and satisfy their curiosity is being shaped within the frame of values such as currency, lucidness and importance. Even though traditional journalism keeps changing and transforming due to

new communication technologies and digital revolution, the fact of photography maintains its importance. Photos are documents that immortalize the moment and they change and transform by means of the Internet. With this rapid development of photography, its influence is also increasing. Photography is not merely a frame that immortalizes the moment. A frame has many meanings in itself. In this context photography, which can be used for propaganda purposes by media organs in particular is also one of the most important ways used for persuasion.

Today's internet journalism only concentrates on visual and video oriented journalism. As the audience of the new period doesn't go into particulars and reads shallowly, long and didactic news are not preferred very often. The almanacs annually published in some special fields are one of the important sources to create awareness of important events in the period. The photos used in almanacs emphasize and support the news for accurate interpretation. As the almanacs are the publications featuring the photos in particular, they have importance to create awareness. The photos in the almanacs imprint the past events on people's minds more easily. Sometimes a news is remembered only with the accompanying photo but not with the text. Anatolian Agency is one of Turkey's first and most important news production centers. In this context, the almanacs published by the agency have importance in terms of creating awareness of communal, social, political and economic events of the year. Individuals can find answers to questions such as "What are the most important events of the period" and "What are the impacts of these events" by reading the headlines and texts of the news and by seeing the photos.

Commencement of the internal conflict in Syria has its origins in the Arab Spring movements started in Egypt and took effect in all countries in the region with each passing day. ISIS captured a broad area in and around Syria in 2014 and declared caliphate. This was one of the plunges of the war. Turkey has mounted military operations called Euphrates Shield and Olive Branch in the region following this period and attempted to establish a secure zone in Syria and dispatch the cross-border attacks to its land (NTV, 2018). Many Syrians have become refugees in their own country and many have started to live in neighboring countries. Turkey has opened its borders to refugees and accepted approximately 3.5 million Syrians (NTV, 2018). One of the most important recent problems of Turkey is the issue of Syrian refugees. The media creates awareness of important social problems and supports forming public opinion. In this regard, the news about Syrian refugees is of capital importance to create awareness of the issue and pave the way for formation of guiding works to solve the problems. One of the most important elements for creation of the content of the news is the images used. Nowadays, many broadcasting organizations pay attention to the use of photography as an information reinforcing element. In some cases, using only images is sufficient to interpret the news. Almanacs provide summaries of important events in the recent year. In consideration of the importance of almanacs in creation of social awareness, Syrian refugees and their depictions in the photos used in the almanacs related to important events of the period in Syria will be addressed in this study.

The universe of the research is composed of the almanacs published by Anatolian Agency in the years of 2014, 2015, 2016, 2017 and 2018. The total number of the photos collected in the almanacs within the 5-year period that constitutes the universe of the research is 1509. Total number of the news related to Syria and refugees within the period is 106. 10 full page and bigger photos from among those 106 photos constitute the universe of the research within the scope of certain limitations.

The analysis of the photographs selected for the study was based on semiotics-based multi-sensory reading technique and the photos were primarily evaluated in accordance with the indicators defined by Felix Thürlemann as "non-structural" and by Christian Metz as "specific to visual arrangement" such as frame, viewfinder, perspectives and types of shots (Altınbüken, 2014). In the second stage, photo reading was performed basing on the representers, reference systems, myths and analyses included in Banu Dağtaş's study (Dağtaş, 2012). 10 photos selected in accordance with the criteria determined in respect of the almanacs of Anatolian Agency were semiologically analyzed.

In the first stage, the photos are evaluated from a technical aspect with semiologic method. Although the photos in the almanacs were taken by different newspaper photographers, they have similar characteristics as they are taken for the agency. News photography also have the characteristics of a document. One of the most important tools to interpret the photos is the headlines. The headline can be regarded as the summary of the news. The headline is also important because the reader decides whether to read the text of the news or not, depending on the effectiveness of the headline. In order to read a news photography in depth, it is important to have a headline even if there is no text.

As the selected photos also have the characteristics of documentation, it is not possible to read the news properly without any headline. It is difficult to read the photos used in almanacs technically because the objects used in the photos may characterize many events simultaneously. When the frame characteristics of the photos in the almanacs are examined, it is difficult to say that the photographers have different properties. The images used in the almanacs were created by the photographer to the extent allowed by the camera and lens. The photos are generally long takes. However, some photos may be composed of two takes. As it is not possible to come close to the site of the event to take photos sometimes (due to weapons, bombs, borders, security etc.), they were shot in high-angle and placed to the forefront of the visual statement. Some photos were shot in low-angle as it was possible to get closer to the site. The enunciating subject, in other words the newspaper photographers mostly took the photos with long shot technique. The extreme long shot technique is used in one of the photos. The most important reason was shooting the photo of a settlement in Syria from Turkish border. In addition, full shot techniques were used in several photos. The enunciating subject (photographer) and the figures in the photo are presented together. In order to distinguish the figures in the composition, techniques of depth of field, texture, color, sharpness etc. were used. While the movement in some photos were on a horizontal plane, the movement is some others were on a vertical plane. People in the photos are sometimes on the move and sometimes they stand still.

When the figures in the composition are examined in terms of their positions, directions and arrangements, they are generally defined in states of hope/hopelessness, death/life and happiness, courage, success etc. In the second stage the photos were analyzed in terms of the relationship of presenter and designated and myths. Some images such as smoke, soldier, child, weapon, puşı, police, gendarme and uniform draws attention in the photos as presenters and images of innocence, unhappiness, sadness, migration, guerrilla, taking refuge, victory, despair and compassion are presented. In addition, some images can be read through the myth of state and the myth of shah. In all images emotions like cruelty of war, despair, non-confidence in future, torture and emptiness are dominant as connotations.

Keywords: News Photographs, Almanac, Syrian Events

Giriş

Geçmişten günümüze bilgi verme ve merak ihtiyacını karşılama amaçlı kurgulanan haber kavramı, güncel, ilginç, anlaşılabilirlik, önemlilik gibi değerler çerçevesinde şekillenmektedir. Geleneksel habercilik, yeni iletişim teknolojileri ve dijital devrim ekseninde değişip dönüşse de fotoğraf olgusu önemini halen korumaktadır. Günümüz internet gazeteciliğinde ise sadece görsel ve video odaklı haberciliğe ağırlık verilmektedir. Yeni dönemin yeni okur kitlesi ayrıntıya girilmeyen, düz ve yüzeysel bir okuma yaptığı için uzun ve didaktik haberler çok sık tercih edilmemektedir.

Dijital okur, teknolojinin gelişmesiyle birlikte günün büyük bir bölümünü internet ortamında özellikle sosyal medya mecralarında sörf yaparak geçirmektedir. Mobil telefonlar ve tabletler üzerinden medya ile sürekli iç içe olan birey internette yer alan haberleri değerlendirirken 'F tipi okuma' tipini tercih edilmektedir. Bu okuma tipinde belirlenen anahtar kelimeler üzerinden anlamlandırmanın yapıldığı çok hızlı bir okuma gerçekleşmektedir. Artık internet sitelerinde en çok tıklanan haberler önem kazandığı için, bu haberler fotoğraf ve videolarla desteklenmektedir. Bu noktada haberde fotoğrafın önemi giderek artmaktadır. İnternet ortamında bireylerin en çok tercih ettiği sosyal medya mecralarından biri olan Instagram, görsel paylaşım ağının yoğun olduğu bir alandır ve tercih edilme sebeplerinin başında görselin cazibesi yer almaktadır.

Özel alanlar kapsamında yıllık olarak yayınlanan almanaklar¹ da dönemin önemli olaylarına farkındalık oluşturma açısından önem teşkil eden kaynaklar arasındadır. Almanaklarda kullanılan fotoğraflar, haberin doğru anlamlandırılması açısından haberi güçlendiren ve destekleyen unsurlar arasında yer almaktadır. Fotoğraf tanıklık etme ve anı yaşatma özellikleriyle dönemseller olaylar konusunda fikir ve bilgi sahibi oluşumuna destek sağlamaktadır. Bu bağlamda gerçek birer kaynak ve belge niteliği taşırlar. Almanaklarda yer alan fotoğraflar, ilgili konuların doğru algılanmasını sağlarken, zihinlerde yapılan canlandırmalarla anlık olaylar adeta oradaymışçasına yaşatılabilmektedir. Birey daha önceden karşılaşmadığı, fikir sahibi olmadığı dönemin önemli olaylarını yayınlanan mecrada tercih edilen görselle anlamlandırarak ve konularla ilgili farkındalığı artacaktır. Almanaklarda yer alan fotoğraflar, toplumsal, sosyal, siyasal ve ekonomik olayların değerlendirilmesinde önemli rol teşkil etmektedir.

Bu çalışmada haber, haber fotoğrafının önemi ve haber-görsel ilişkisine ait bilimsel değerlendirmelerin ardından, Suriye İç Savaşının en önemli aşamalarından biri olarak değerlendirilebilecek olan ABD ve Rusya'nın Suriye'ye askeri müdahalesiyle başlayan ve halen devam etmekte olan olaylar değerlendirilmeye alınmıştır. Göstergebilimsel analiz yöntemi üzerinden 2014 ile

¹ İçinde önemli tarihler, astronomik veriler ve gelgit çizelgeleri gibi istatistiki bilgiler olan yıllık takvimdir. Ayrıca, genellikle yıllık olarak yayınlanır, spor, eğlence ve hobi gibi genel ilgi alanına giren konulara dair bilgiler içerir. (Oxforddictionaries).

2018 tarihlerinde Anadolu Ajansı Almanaklarından seçilen 10 haber fotoğrafı, belirlenen kriterler ekseninde incelenmektedir.

1. Haber Kavramının Gelişimi

Genel ve yalın olarak, düşünce ve davranışların aktarılması süreci olarak tanımlanan iletişim (İlal,1997: 9) sözcüğü yerine, eş değer anlamı karşılamak üzere haberleşme kavramı kullanılmaktaydı (Zıllıoğlu, 2003, s. 3). Oskay, iletişimi,

“birbirlerine ortamlardaki nesnelere, olaylar olgularla ilgili değişimleri haber veren bunlara ilişkin bilgilerini birbirine aktaran aynı olgular nesnelere sorunlar karşısında benzer yaşam deneyimlerinden kaynaklanan benzer duygular taşıyıp bunları birbirine ifade eden insanların oluşturduğu topluluk ya da toplum yaşamı içinde gerçekleştirilen tutum yargı düşünce duygularını bildirişimleri”

şeklinde tanımlarken kavramın haber verme ve bilgi aktarma süreci olarak karşılık bulan yapısına da dikkat çekmektedir (Oskay, 1992, s. 15). 1609 yıllarında bazı matbaacılar kahvehanelerde konuşulan gemicilik haberlerini, dedikodu ve siyasi tartışmaları bir araya getirip basarak ilk gazetecilik girişimlerini de başlatmış olmuşlardır (Kovach & Rosenstiel, 2007, s. 24). Haber, günlük yaşamın ayrılmaz bir parçası olarak, yaşamda değişikliğe sebep olan ya da olacak olan gelişmeler zinciridir ve bireye günlük ve uzun dönem sürecinde bilgi akışı sağlamaktadır (Girgin, 2008, s. 108-109). İnsanların hikayesi olarak da tanımlanabilen haber, güncel olan, çoğu insanı en güçlü şekilde etkileyen, en önemli olandır (Starr & Dunsford, 2014). Aslında, geçmişten günümüze yapılan çalışmalara bakıldığında somut bir haber tanımının pek de mümkün olamayacağı görülmektedir. Haberin göreceli yapısı, somut anlamda bir tanımlamayı güçleştirmektedir (Bülbül A. , 2000, s. 102). Girgin’in üzerinde durduğu yüze yakın haber tanımında da (Girgin & Özay, 2013, s. 3-9), haberin farklı özellikleri üzerinde durulmakta haber öğelerinden biri ya da birkaçının öne çıkarıldığı görülmektedir. Bir haber tanımını anlamlandırmak için, çevremizde gerçekleşen her olayın haber olup olamayacağı sorusunun cevabını aramak gerekir. Elbette ki her olay haber olmaz, bir olayın haber olabilmesi için birtakım özelliklere sahip olması gerekir. Arslan bu durumun tartışmalı yapısına dikkat çekmekte, zamanlılık, önemlilik, insani ilgi çekme, çarpıcılık, ilginçlik kavramları çerçevesinde nesnellik kadar öznelğin de söz konusu olabilecek bir alan olduğunu ifade etmektedir (Aslan, s. 25) .

Haberi anlamlandırma sürecinde haber tanımlamalarının yanında haber söylem yapısı da önem kazanmaktadır. Haber toplumdaki egemen söylemlerden, güç iktidar sahibi kurumların söylemlerinden bağımsız olamaz (İnal, 1996, s. 97). İktidarın hakim olmak istediği hakim olduğu kamuoyu oluşturma ve yönlendirme aracı olan (Girgin, 2000, s. 74) haber söylemi yayından yayına farklılık gösterebilmektedir. Haberi bir gazete endüstrisi ürünü olarak ele aldığımızda ise kapitalist süreç kapsamındaki değişim ve dönüşümler göze çarpmaktadır. Haberin nihai hedefi toplumsal sorumluluk anlayışı odağında bilgi ve enformasyon ağırlığı taşıma gerekliliğidir. Bunun yanında eğlendirici ve eğitici işlevleri de vardır. Haber kavramının ilk ortaya çıktığı dönemlerde, diğer endüstri ürünlerinin taşıdığı kâr odaklı anlayıştan uzak olduğu göze çarpmaktadır (Çağlar & Porghamrezaeieh, 2012, s. 18). Gazeteler birer işletmedir ve her işletme gibi hizmetin karşılığında belli bir kâr elde ederek, varlığını devam ettirebilmektedir; ancak gazetecilik tarihine bakılırsa asıl amaç kâr elde etmek değil, bilgi, haber ve düşüncelerle kamuoyu oluşturmaktır (Rigel, 2000, s. 3). Ancak zamanla bilgi ve enformasyon verme işlevlerinden uzaklaşarak mağazinsel ve sansasyonel bir yapıya bürünen haber kavramının içi boşalmış ve kâr odaklı alınıp satılabilen bir unsura dönüşmüştür. Sürekli tüketme ve satın alma içgüdüsünü arttırmak kapitalist sistemlerin temel özellikleri arasındadır. Bu noktada yaşam pratikleri içerisinde yer alan her ürün bir popüler kültür aracı olarak kullanılmakta ve gerçek vasfından uzaklaştırılarak metalaştırılmaktadır. İçi boşaltılan ürünler şeyleştirilerek bireylere pazarlanmakta ve kapitalist sistemin birer parçası olarak sistemin meşrulaşmasına destek veren araçlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Haber kavramı da bu değişimin temel aracı olarak görünmektedir. Türkiye’de 90’lı yıllarda aşırı rekabet olgusu

çerçevesinde daha fazla satmak için daha çok haber ve röportaj yayınlamak yerine promosyon odaklı çalışmalar ön plana çıkmış ve magazinleşme olgusunun yanında tüketim malzemelerine de yatırım yapılmaya başlamıştır (Tutar, 1993, s. 85-86). Medya, ideolojinin, sistemin yerleştirilmesini güçlendirici en önemli araçlar arasındaki yerini her dönem korumaktadır.

1.1. Haberde Fotoğrafın Önemi

Haberin gündem oluşturmada etkin rolü vardır. Ancak günümüzde, medyanın yapısı oldukça değiştiği için bir olayın ne olduğunu anlamak için neredeyse bütün gazetelere bakma gerekliliği ortaya çıkmıştır. Yeni iletişim teknolojilerindeki baş döndürücü değişimle bireyler artık günün çok büyük bir zamanını dijital ortamda sosyal medya mecralarında geçirmektedir. Haberler anlık olarak değişmekte ve güncellenmekte küresel dünyada herkes her şey hakkında çok kolay ve hızlı bir şekilde bilgi sahibi olabilmektedir. Dijital yerli olarak adlandırılan yeni toplum bireyleri teknolojiyle iç içe yaşamakta ve teknolojinin getirdiği her türlü yeniliğe anında adapte olabilmektedir. Bu yeni gelişmelerde göze çarpan en önemli öğelerden biri görselliğin ön plana geçtiği yeni habercilik anlayışıdır.

Tüm dünyada ve ülkemizde yaşamın ayrılmaz parçası haline gelen medyada fotoğraf kullanımının gittikçe artması dikkat çekicidir. Fotoğraf bir belge niteliğinde olması ve daha da önemlisi haberin inandırıcılık boyutunu güçlendirici özelliği onun değerini arttırmaktadır (Gezgin, 1994, s. 39). İlk yıllarında kendini temsil etme aracı olarak ortaya çıkan fotoğraflar, zamanla toplumsal hayatın her alanında yer bulmuş ve günümüz medya dünyasında çok önemli role sahip olan kitle iletişim araçlarının çıkış noktasında yer almaya başlamıştır (Aktaş, 2013, s. 115). İnternetteki haberlerin çoğu görsel odaklıdır. Birçok ayrıntı içinde göze çarpmayan olaylar fotoğrafla canlandırılabilir. Belleğimizin saklayamadığı anları dondurabilen fotoğraflar, gerçeği resmeder ve yorumlar niteliktedir (Schneider & Raue, 2002, s. 134). Seçilen haber ve fotoğrafın bireyleri etkileyici yönünün fazla olması dikkate alınması gereken bir öğedir. Herhangi bir gazete veya internet mecrası yayını için seçilen haberler ve fotoğraflar kamuoyunun ilgisini ne kadar çekmeyi başarır, kamuoyu o ölçüde etkilenir (Tekin, 1986, s. 273).

Görseller uzun yıllar konuşulmakta haber değerini arttırmaktadır. Bu nedenle haberde tercih edilen fotoğraflar, haberi destekleyen hatta bazı durumlarda haberin değerini belirleyen ana unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Öyle haberler vardır ki etkisi geçse dahi fotoğrafları hala zihinlerde yer etmiş ve fotoğrafları sayesinde hala gündem teşkil etmektedir. Haber fotoğrafları sürekli olarak hızla değişen teknoloji ile kendini değiştirerek ve dönüştürerek önemini korumaktadır. İnternet gazeteciliğinin görsel ve video çekimlerine ağırlık veren yapısı bu önemin daha da artmasına sebep olmaktadır. En etkin kullanılan sosyal medya mecraları da görsel odaklı paylaşımlara olanak sağlayarak bu gücü kullanmaktadır. Spor, görsel ağırlıklı konular ve benzerleri insanların merak ve ilgiyle takip ettikleri arasında yer almaktadır (Tokgöz, 2012, s. 252)

Her olay haber olmadığı gibi, habere konu olan her fotoğraf da yayınlanabilir değildir. Bu noktada fotoğrafın yayınlanmasını belirleyen özellikler, kaç kişiyi ne ölçüde etkilediği, konunun öznesine yakınlığı, doğru zamanlama, sıra dışılık, zıt kutup olgusu eksenindeki çatışma öğesi, tanınmış kişi ve kurumların varlığı ve yansıtılan duygunun güçlülük oranıdır (Çetinkuş & Keleş, 2018, s. 165-166). Fotoğraflar bir olayın duyulmasına tanıklık eden ve belgeleyen özellikleri ile bir olguyu durumu davranışı desteklemektedir. Medya iletilerinin somutlaştırılmasını ve inandırıcılıklarını arttırmaktadırlar. Genel olarak habercilik kuralları ve özellikleri fotoğraf öğesi için de geçerli olmaktadır. Günden güne gelişen bir sanat dalı olan fotoğrafçılık, yaşamın her alanında ilgiyi arttırıcı bir unsur olarak kullanılmaktadır.

Günümüzde artık herkes yeni teknolojilerle birlikte rahatlıkla fotoğraf çekebilmektedir. Cep telefonlarının fotoğraf çekme özelliklerine her geçen gün yeni özellikler eklenmektedir. Ancak etkili ve ilgi çekici bir fotoğrafı elde etmek kolay değildir. Nitelikli fotoğraflar için yeterli deneyim yaşayıp, yetişmek ve ustalaşmak gerekmektedir (Bülbül R. A., 2001, s. 105-106). Anlatımın canlı olması,

fotoğrafın haberin içeriğiyle birebir uyumlu olması, etik kurallarına uygun olması haber fotoğrafının temel özellikleri arasındadır. Ayrıca teknik açıdan doğru aydınlatma ve pozlama tekniklerinin kullanılması, kompozisyonun konu ile uyumu, doğru objektifin seçimi ve netliğin sağlanması konuları önem teşkil etmektedir. Bütün bunların yanında haber fotoğrafçısının anı yakalaması, muhabirin stili, konunun karede kapladığı alan da fotoğrafın temel niteliklerini belirleyen unsurlardandır (Anadolu Ajansı, 2014, s. 155-156). Fotoğrafın önemini belirleyen diğer bir konu da görsel tasarımda editörlerin haber metnini daha ilgi çekici hale getirmek, dikkat çekici ve cazip kılmak için farklı farklı görsel taktikleri kullanabilme özelliğinin olmasıdır (Devran, 2010, s. 107). Bu bazı durumlarda haberde manipülasyonu artırıcı bir unsur olarak da karşımıza çıkmaktadır.

2. Bir Anlatım Biçimi Olarak Fotoğraf

1826 yılında Joseph N. Niepce tarafından yaklaşık 8 saat pozlama süresiyle çekilen ilk fotoğraftan sonrasında teknolojiye gelişmelerle beraber hem fotoğrafın pozlama süresi kısalmış hem de fotoğraf farklı alanlarda kullanılmaya başlanmıştır. Bu süreçten sonra, 1888 yılında G. Eastman'ın fotoğraf peliküllerini ticari hale getirmesiyle beraber fotoğrafçılık geniş kitlelere ulaşmış ve modern fotoğrafçılık doğmuştur. Fotoğrafçılığın geniş kitlelere ulaşması ve yaygınlaşmasının en önemli nedenlerinden birisi de olayları belli kesitler halinde dondurarak kalıcı hale getirebilmesidir. Fotoğrafın yaygınlaşması ve önem kazanmasıyla beraber akademik ve kuramsal çerçevede fotoğraf ile ilgili yapılan çalışmalarda sayının artmasına da sebep olmuştur.

Günümüzde teknolojinin gelişimiyle beraber fotoğraf görmeden bir gün bile geçirmek neredeyse nefes almayı unutmamız gibi alışılmadık bir hale dönüşmüştür. Fotoğrafçılıkla uğraşan kişiler, herhangi bir sebeple çektikleri içerikte çevreye nüfuz ederek “biz neyin fotoğrafını çekiyoruz”un oluşumunu / yansımaları / tonlamalarını daha kolay bir hale getirirler. Fotoğrafın kamu içerisinde yaygınlaşmasıyla beraber satmak, bilgilendirmek, kaydetmek ve keyif almak için kullanılmaktadır. Bu durum, fotoğrafik temsilin kendisini, inşa etmeye yardımcı olduğu sıradan dünyanın içinde kaybettiği noktada geçerlidir.

Fotoğrafın anlaşılabilirliği kolay bir olay değildir. Fotoğraf, neyi “fotoğrafik söylem” olarak isimlendirebileceğimiz durumlarına bağlı olarak değişen metindir. Ancak fotoğraf söylemi, yazılı metinlerde olduğu gibi kendisinin ötesindeki söylemleri de bağlamaktadır. Fotoğraflar, bir metnin içinde görev üstlenirler, ama içerisinde belirmezler, gösterilen metinde örtüktürler ve belki de metnin içerisinde “bulgusal” olarak okunabilirler. Bunun yanında, *fotoğrafla görüntü seviyesinin yanında eşleştirilmiş herhangi bir özgünlük, kaçınılmaz şekilde o görüntüyü ve anlamlarını tasarlayan sosyal eylemlerinin özgünlüğü içinde yakalanır*. Fotoğraf ile resmin anlamlandırılması birbirine benzer, bir bakışta hem izleyicinin hem de sahnenin odak noktasını gösterir (nesne ve gören özne) (Burgin, 2013, s. 153-155). Umberto Eco (2013)'ya göre ise, fotoğraf ya da resimdeki herhangi bir temsilin görüntüsel denetimi, görüntünün temsil ettiği şeyin hiçbir özelliğine sahip olmadığını göstermektedir. Böylece, sözel işaretin keyifliliğine karşın bize tartışılmaz görünen görüntüsel göstergenin nedenselliği, bizi görüntüsel göstergenin de tamamen rastgele seçilmiş, geleneksel ve nedensiz olduğu şüphesiyle baş başa bırakarak ortadan kalkar.

Fotoğrafın göstergebilimsel analizinde farklı görüşler bulunmasına rağmen farklı yorumların yanında temsilin yapısını oluşturan (bakış açısı, çerçeve, plan vb. yapılar) göstergelerde, göstergebilim çalışmalarında ortak olarak görülebilmektedir.

- **Çerçeve:** Görsel sunumun sınırlarını belirler. Genel olarak çerçeve ve çerçeveleme konuları birbirine karıştırılmaktadır. Çerçeve, *her şeyden önce görüntünün sınırları tarafından belirlenirken, bakışımız doğal bir sınırsızlık duygusu yaratır* (Yılmaz, 2016, s. 134).
- **Çerçeveleme (kadroaj):** Sınırları belirli bir alan içerisinde görülen veya gösterilen görsel obje olarak tanımlanmaktadır. Başka bir ifade ile görselin kadrajı, fotoğrafı çeken kişinin görme

biçimidir. Fotoğrafın kadrajındaki en önemli noktalardan birisi ise ne görüldüğünden çok ne gösterilmek istendiğidir. Çerçeveleme tekniği, fotoğrafın konumlandırılmasına göre farklılıklar göstermektedir. Örneğin yatay veya dikey çerçeveleme seyirci üzerinde birbirinden farklı anlamlar yaratmaktadır.

- **Bakış açısı:** Fotoğraf makinasının konumu seyircinin bakış açısını belirler. Bakış açıları, izleyicide psikolojik anlamlar oluşturur. Bakış açıları, yoğrumsal göstergeler olarak anlamın üretilme sürecine katılır (Altınbüken, 2014, s. 253). Örneğin üst bakış açısıyla çekim yaparsanız çekimini yaptığınız kişiyi küçümser şekilde görürsünüz, alt bakış açısıyla çekim yaparsanız çekimini yaptığınız kişiyi yüceltme, ihtişam katma şeklinde görürsünüz, normal bakış açısıyla çekim yaparsanız kişiyi oradaymış gibi hissettirirsiniz.
- **Plan:** Fotoğraf makinası veya kameranın bir seferde ürettiği çekim parçasıdır. Fotoğraf makinanızın deklanşörüne bastığınız zaman bu aynı zamanda bir plandır. Planlar farklı mesafelere ve insan bedeninin uzuvlarına göre isimlendirilir. Çok genel plan (Extreme long shot), çok büyük bir mekan içinde insanların çok küçük görüldüğü bir çerçeveyi tanımlar; genel plan (long shot), belirli bir boşluk kalacak şekilde insanların veya nesnelerin görüldüğü çekim açılarıdır; boy plan (full shot), genel planın bir türüdür ve kişinin tam bedeniyle çerçevede görüldüğü durumu ifade eder; yakın plan (close up) ise, çok güçlü plandır ve bir objeyi en yakın şekilde görerek, detay alınmasını sağlayan çerçevedir (Canıklıgil, 2017, s. 136-138).

3. Araştırma: Tarihsel Gelişimi İçerisinde Suriye İç Savaşı ve Türkiye'ye Yansıması

Suriye'deki iç çatışmaların başlangıcı Mısır'da oluşan ve gün geçtikçe tüm bölge ülkelerinde etkisini gösteren Arap baharı hareketlerine dayanmaktadır. Suriye İç Savaşı'nın en önemli olaylarından biri olarak görülen olay, 2012 yılında savaşın Halep'e sıçramasıdır. Suriye'nin en büyük kentlerinden biri olan Halep'te, Esad rejimi tarafından kimyasal saldırı düzenlenmiştir. Bu saldırı dünya çapında çok konuşulsa da Batı'nın askeri müdahalesi söz konusu olmamıştır. 2014 yılında DAES, Suriye ve çevresinde birçok toprağı ele geçirerek halifelik ilan etmiştir. Bu savaşın sıçrama noktalarından birini oluşturmaktadır. 2015 yılında yaşanan diğer bir önemli gelişme ABD önderliğinde koalisyon güçlerinin askeri müdahalesi ve Rusya'nın Esad rejimine destek vermesidir. Bu olay sivil halkın kitleler halinde göç etmesinin sebepleri arasındadır. Türkiye bu dönemden sonra Fırat Kalkanı ve Zeytin Dalı hareketlerini başlatarak Suriye'de güvenli bir bölge sağlama ve sınır ötesinden topraklarına saldırı hareketlerini bertaraf etmeye çalışmıştır (NTV, 2018). Mart 2018 yılındaki verilere dayanarak 106 bini sivil 353 bin 900 kişinin savaş sırasında hayatını kaybettiği belirtilmiştir. 100 bin kişiye bakın kişinin ölümünün belgelenemediği de vurgulanmaktadır (BBC, 2018). Fransız örgüt Handicap International'ın yaptığı açıklamaya göre ise savaştaki yaralı sayısı 3 milyon, savaş nedeniyle sakat kalan kişi sayısı ise bir buçuk milyonun üzerindedir. 2018 verilerine göre Suriye nüfusunda giderek önemli bir azalma görülmektedir. Birçok Suriyeli kendi ülkelerinde mülteci haline gelmiş ve birçoğu da komşu ülkelerde yaşamaya başlamıştır. Türkiye mültecilere kapısını açarak yaklaşık 3,5 milyonun üzerindeki Suriyeliyi topraklarına kabul etmiştir (NTV, 2018). Bu süreçten sonra gerek Türkiye açısından gerekse mülteciler açısından yeni bir dönem başlamıştır. Türkiye bu konuda mültecilerin her türlü sorununa destek vermek amaçlı farklı çözüm yolları aramaktadır.

3.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Son dönemde Türkiye'nin en önemli sorunlarından biri Suriyeli mültecilerle ilgilidir. Medya önemli toplumsal sorunlara farkındalık yaratarak kamuoyu oluşumuna destek vermesi nedeniyle, Suriyeli mültecilerle ilgili haberler konuya ilişkin farkındalık kazandırması ve sorunların çözümünde yol gösterici nitelikte çalışmaların oluşumuna zemin hazırlaması açısından önem teşkil etmektedir. Haber içeriğini oluşturan en önemli unsurlardan birisi de haber içerisinde kullanılan görsellerdir. Günümüzde birçok yaygın kuruluşu bilgiyi güçlendirici bir unsur olarak fotoğraf kullanımına özen

göstermektedir. Bazı durumlarda sadece görsel kullanmak bile haberi anlamlandırmak açısından yeterli olmaktadır. Almanaklar yıl içerisinde yer alan önemli olayların, özet şeklinde verilmiş halidir. Bu çalışmada almanakların toplumsal farkındalık oluşturmadaki öneminden yola çıkılarak, Suriyeli mülteciler ve dönemin önem teşkil eden Suriye olaylarının almanaklarda kullanılan fotoğraflardaki temsilleri değerlendirilecektir.

3.2. Sınırlılıkları

15 Mart 2011 yılında Suriye’de başlayan iç karışıklıklar, 2014 yılında DAESH (İŞİD)’in Suriye’nin kuzeyinde halifelik ilan etmesiyle doruk noktasına ulaşmıştır. Bu olaydan üç ay sonra ABD önderliğindeki koalisyon güçleri ve Rusya, Suriye’ye operasyonlar düzenlemiştir. Araştırmada ABD ve koalisyon güçleri ile Rusya’nın operasyon düzenlediği tarihten başlayarak 2018’e kadar yayınlanan almanaklardaki fotoğraflar dikkate alınmıştır. Almanaklardaki fotoğraf sayısının fazlalığı göz önünde bulundurulduğunda tüm fotoğrafların incelenmesi mümkün olmamaktadır. Bu bağlamda fotoğraf seçimi yapılırken fotoğraf boyutu olarak bir sayfa veya bir sayfadan büyük olan görseller araştırma evrenine dahil edilmiştir. Ayrıca haber başlıklarının haber fotoğrafıyla uyumlu olması gerekliliği ve görseli destekler niteliği dikkate alınarak seçilen haberlerin başlıkları da değerlendirilmiştir. Haber metinleri araştırma kapsamına alınmamıştır.

3.3. Evren ve örneklem

Araştırmanın evrenini 2014, 2015, 2016, 2017 ve 2018 yıllarında Anadolu Ajansının çıkardığı almanaklar oluşturmaktadır. Araştırma evrenini oluşturan 5 yıllık süreç içerisinde almanaklarda yer alan toplam fotoğraf sayısı 1509’dur. Dönem içerisinde Suriye, mülteci, sığınmacı vb. içeriklerde yer alan Suriye ile ilgili haberlerin toplam sayısı ise 106’dır. 106 fotoğraf içerisinde belirli kısıtlar dahilinde tam bir sayfa ile tam bir sayfadan büyük olan 10 fotoğraf araştırma evrenini oluşturmaktadır. Araştırma da olasılığa dayalı olmayan, başka bir deyişle amaçlı veya yargısal örneklem tekniği kullanılmıştır. Bu teknik, araştırmacının kendi kişisel gözlemlerinden hareket ederek araştırma sorunsalına uygun geldiğini düşündüğü belirli özellikleri taşıyan olay/deneklerin seçildiği örneklemdir (Gürbüz & Şahin, 2016)

Tablo 1: Yıllara Göre Almanaklarda Yer Alan Fotoğraf Sayıları

	2014		2015		2016		2017		2018	
	T	S	T	S	T	S	T	S	T	S
Ocak	21	2	17	-	18	3	38	3	21	6
Şubat	17	-	21	2	16	3	35	7	20	8
Mart	18	-	20	1	18	-	17	2	30	4
Nisan	16	-	19	-	17	-	23	1	31	5
Mayıs	17	-	23	-	50	-	40	1	22	-
Haziran	16	-	20	2	21	1	17	-	38	-
Temmuz	24	-	21	2	73	2	54	-	55	-
Ağustos	18	-	19	4	21	3	18	1	17	-
Eylül	15	2	23	3	21	5	21	3	21	3
Ekim	18	2	21	4	20	1	33	1	40	1
Kasım	18	1	25	5	21	-	35	-	22	-
Aralık	22	2	22	1	40	5	23	2	31	2
Toplam	220	9	251	24	336	23	354	21	348	29

T: Toplam fotoğraf sayısı

S: Almanaktaki Suriyelilerle ilgili toplam fotoğraf sayısı

Tablo 2: 2014-2018 Yılları Arasındaki Anadolu Ajansı Almanaklarında Yer Alan Suriye Temalı Fotoğraflar

Sıra	Tarih	Başlık	Fotoğrafçı
1	18.09.2014	Türkiye'ye Sığındılar	Halil Fidan
2	6 Aralık 2014	Yaşlılar Taburu Cephede	Salih Mahmud Leyla
3	21-22.02.2015	Türkiye Şah Dedi	Fırat Yurdakul
4	18.08.2015	Suriye'de Savaşın Acı Bilançosu	Ahmed Muhammed Ali
5	31.08.2015	Şevkat Eli	Fırat Yurdakul
6	19.11.2015	Ruslar Saldırıyor Türkmenler Direniyor	Fatih Aktaş
7	28.01.2016	Bir Babanın "Gözyaşı"	Cem Genco
8	24.08.2016	"Fırat Kalkanı" Cerablus'tan Başladı	Cem Özdel
9	25.09.2016	Suriye'de Kanlı Bilanço	Muhammed Juneyd
10	07.02.2017	Saydnaya'da Binlerce Kişi Yargısız İnfaz Edildi	AA

3.4. Araştırmanın Metodolojisi

Çalışmada seçilen fotoğrafların analizi gösterge bilimsel olarak çoklu okuma tekniği ekseninde öncelikle Felix Thürlemann'ın "yapısal olmayan" ve Christian Metz'in "görsel düzğüye özgü" olarak tanımlanan yoğrumsal göstergeler arasında çerçeve, çerçeveleme (kadraj), bakış açıları ve plan türleri başlıkları üzerinden değerlendirilmiştir (Altınbüken, 2014). İkinci aşamada ise Banu Dağtaş'ın çalışmasındaki gösterenler, gönderge sistemleri, mitler ve analizler başlıkları ekseninde fotoğraf okumaları gerçekleştirilmiştir (Dağtaş, 2012).

Herhangi bir iletinin kökeni ve hedefi ne olursa olsun, fotoğraf ne bir ürün ne de bir yoldur, yapısal özelliği olan bir nesnedir (Barthes, 2014, s. 9). Thürlemann iki tür göstergedeki söz etmektedir. Bunlar, betisel ve yoğrumsal göstergelerdir. Göstergeleri yorumlamak her zaman kolay değildir. Yoğrumsal göstergeler, gösterge ile nesnesi arasında bir nedenlilik bağı olan belirtilerle ilişkilendirilebilir. Yoğrumsal göstergede fotoğrafı çeken kişi özgürdür. Fotoğrafi yorumlayan insanın algılayabileceği sürece, fotoğrafı çeken sanatçı fotoğraf içerisine yerleştireceği objelerin simgeleştirmesinde özgürdür. *Görüntüsel ve yoğrumsal göstergeyi kendi bağlamları içinde anlamlandırmak, düz anlamsal okumaların yanında yapılabilecek bir yan anlamsal okuma yapmak gerekir. Farklı amaçlarla hazırlanmış belirli bir ideolojisi olan yapıtların değerlendirilmesinde; toplumsal değerler, gelenek-görenek, ideoloji, toplumsal bellek gibi farklı artalan bilgisine gereksinim duyulabilir. Sorun sanatsal yapıtların değerlendirilmesi ise düz anlamsal okumanın yanında yapılması gereken zorunlu bir yan anlamsal okuma süreci de gereklidir (Günay, 2008, s. 14).*

Göstergebilim ve söylenbilimci olarak çağdaş burjuva söylemleri üzerinde çalışan Roland Barthes, bir metin üzerine konuşan kişinin de yeni bir metin yarattığının ya da yaratması zorunluluğunun olduğunu vurgulamakta, ancak bu şekilde var olacağını belirtmektedir (Rifat, 2014, s. 60-62). Barthes, göstergeyi ele alırken, gösterenle gösterilen ve arasında bir bağıntı var saydığını ifade etmektedir. Burada 3 farklı terim karşısında bulunduğunu işaret eden Barthes, art arda gelen bir terim değil bir bağıntılar zincirinden söz etmektedir. Bu bağlamda gösteren, gösterilen, bir de bu terimin çağrışımsal toplamı göstergeyi hatırlatmaktadır (Küçükdoğan, 2011, s. 165-166). Modern zamanların bilinçsiz mitlerini analiz eden Barthes, semiyolojinin tek temel bilim olduğu düşüncesini kabul etmektedir. Kültür üzerine semiyotik analiz çalışmaları yapan kuramcı, kültürü taşıyan simgelerin, sembollerin ideolojik yapıda olduğunu belirtmekte, mitlerin egemen değerleri topluma aktardıklarını ifade etmektedir. Barthes savunusunda, mitler açıklayıcı yapıda değil, statükocu fikirleri empoze eden özelliktedir (Yaylagül, 2010, s. 122-124). Barthes'in ortaya koyduğu gibi, gösterge: gösteren ve gösterilen yani ikinci düzeyde gösterilende çağrışım ve mitler ortaya çıkmaktadır. Bu ikinci düzeyde gösterge ve kültür arasındaki

etkileşimin en üst ve etkin düzeyde olduğu bilinmektedir. Örneğin, elma imgesinin göstereni, gösterilende “Adem ile Havva” yaratılış mitine kadar indirgenebilmektedir (Parsa & Olgundeniz, 2014).

3.5. Bulguların Değerlendirilmesi

Anadolu Ajansı Almanaklarından belirlenen kriterlere göre seçilen 10 fotoğraf göstergebilimsel yöntemle analizi yapılmıştır.

Görsel 1: “Türkiye’ye Sığındılar” başlıklı haber fotoğrafı

- A) Gösteren: Görsel metin (Çorak bir arazi ve arka planda görülen yeşil bir alan, tepenin üzerinde kurulu bir yerleşim yerinden dikey düzlemde aşağıya doğru yığınlar halinde gelen bir insan kalabalığı, yerleşim yerinin önündeki duman, dikenli tellerden oluşan bir çit, çitin önünde bekleyen arkası dönük iki asker), haber başlığı (Türkiye’ye sığındılar).

Gösterilen: Suriye, mutsuzluk, bombalama, sınır, koruma, sığınma, göç.

Mitler: Otorite (devlet miti)

Analiz: Haber fotoğrafında Suriye’den Türkiye’ye doğru göç etmeye çalışan insan topluluğu göze çarpmaktadır. İnsanların mutsuzluğu, çaresizliği ve yorgunluğu görsele yansımaktadır. Arka plandaki duman bir saldırı veya bombardıman gerçekleştiğine dair izlenim vermektedir. Türkiye’ye sığınmak isteyen bu grubun önünde dikenli tellerden oluşan sınırdaki nöbet tutan tam teçhizatlı iki asker beklemektedir. Henüz grubun Türkiye’ye girişi gerçekleşmemekle birlikte insanların yüzlerindeki bir an önce güvenli bir bölgeye girebilme isteği ve arzusu dikkat çekicidir.

- B) Fotoğrafın biçimsel analizi: Anadolu Ajansı foto muhabirlerinden Halil Fidan’ın “Türkiye’ye sığındılar” başlıklı fotoğrafında çerçeveyi oluşturan anda, çatışma ve bombalamadan dolayı kaçan bir grup insanın askerler tarafından sınırdaki bekletildiğini gösteren bir görüntü fotoğrafçı tarafından kamera ve lensin izin verdiği çerçevede oluşturulmuştur. Fotoğraf tek plandan oluşmuştur. Üst açıdan çekilen tam teçhizatlı askerler yatay çerçeveleme (kadraj) ile görsel sözünün ön planına yerleştirilmiştir. Askerlerin önünde geniş plan şeklinde tonal derinlikle uzanan bir grup insan sözceye yatay çerçeveleme ile yerleştirilmiştir. Sözceleyen özne (fotoğrafçı) çok genel plan (extreme long shot) tekniğiyle yerleşim yeri ve dumana odaklanarak ön plandaki betilerle (asker ve bir grup insan) beraber sunmuştur. Kompozisyonda, derinlik hissi iki betiyi birbirinden ayırmaktadır. Bu iki alanı birbirinden ayıran en temel nokta derinlik hissidir. Yerleşim yerinden sınıra doğru ilerleyen grup dikey bir düzlem halinde hareket etmektedir. Fotoğrafçının bakış açısına göre askerler sabit bir grup, insanlar ise hareket halindedir. Betilerin kompozisyon içindeki konumları, yönleri ve düzenlemelerine göre incelendiğinde umutsuzluk/umut karşıtlığında tanımlanır. Sınırdaki yer alan dikenli teller ve askerler, mutluluğun ve kurtuluşun başlangıcını, güvenliğini simgelemektedir; en arka planda yer alan yerleşim yeri ve duman ise bir bombardıman olduğunu, ölümü, çaresizliği ve mutsuzluğu

çağrıştırır. Yaşam ve ölüm çizgileri arasındaki ince nokta ise yerleşim yerinden başlayan, dikenli tellerle askerlerin yer aldığı en ön planda son bulan betimlemeyle anlatılmıştır. Ön plan da yer alan dikenli tel ve nöbet tutan askerler ise güvenlik, canlılık, devamlılık, yaşamı en arka planda yer alan yerleşim yeri ve duman ise ölüm, felaket, çaresizlik ekseninde birbirine eklenmektedir. Bu görselde mutsuzluk ve mutluluk karşıtlığı görüntüsel ve yoğrumsal göstergeleri birbirine bağlayan temel ulamdır.

Görsel 2: “Yaşlılar Taburu Cephe” başlıklı haber fotoğrafı

- A) Gösteren: Görsel metin (düzensiz bir ordu halinde duran eli tüfekli dört yaşlı kişi (başında şapkası olan iki kişi sandalyede oturmakta, başları puşi ile bağlanmış iki kişi ise ayakta beklemektedir), taş yığınlarından ve kum torbalarından oluşan mevzi ve siper, duman), haber başlığı (Yaşlılar taburu cephe).

Gösterilen: Askeri bir mevzi, gerilla.

Mitler: -

Analiz: Çatışmanın olduğu bir bölgede tek tip kıyafet giymeyen dört kişi gerilla oldukları izlenimi vermektedirler. Sıra dışı ve askeri bir mekan, taş ve duvarlarla örülmüş bir arka plan görüntüsü bu mekanın bir mevzi olduğu fikrini uyandırmaktadır. Kişiler kalın giysili oldukları için havanın soğuk olduğu görülmektedir ve fotoğraftaki kişilerin dumanın etrafında yemek pişirdikleri veya ısındıkları anlaşılmaktadır (duman olduğundan dolayı barışçıl bir bölgedir çünkü duman göstergesi düşmana işaret vermektedir). Fotoğraftaki kişilerin yüzlerindeki ifadelerden ve oturuşlarından rahat oldukları anlaşılmaktadır. Ayrıca haber başlığında bölgenin bir tabur olduğu ve yaşlılardan oluştuğu belirtilmektedir.

- B) Fotoğrafın biçimsel analizi: Anadolu Ajansı foto muhabirlerinden Salih Muhammed Leyla'nın “Yaşlılar taburu cephe” başlıklı fotoğrafında çerçeveyi oluşturan anda, buldukları yeri korumak amacıyla bir grup yaşlı insanın mevzi önünde silahlarıyla nöbet beklediğini gösteren bir görüntü fotoğrafçı tarafından kamera ve lensin izin verdiği çerçevede oluşturulmuştur. Fotoğraf tek plandan oluşmuştur. Normal açıdan çekilen yaşlı iki gönüllü asker yatay çerçevelenme ile görsel öznenin ön planına yerleştirilmiştir. Gönüllü iki düzensiz askerinin geniş planda alan derinliğiyle uzanan silahlı bir asker ve askerinin yanında yer alan mevziler (taştan oluşan yapı ve kum torbaları) yatay çerçevelenme, çerçevenin sağında ise bir asker dikey çerçevelenme ile yerleştirilmiştir. Sözeleyen özne (fotoğrafçı) genel plan tekniğiyle üç asker, dumana odaklanarak arka plandaki betimlerle (silahlı bir asker ve mevziler) beraber sunmuştur. Kompozisyonda, derinlik hissi ile oluşturulan netsizlik iki betiyi birbirinden ayırır. Bu iki alanı birbirinden ayıran en temel nokta derinlikle beraber oluşan netsizlik hissidir. Mevzide bekleyen bir grup insan yatay bir düzlemde sabit halde beklemektedir. Betimlerin kompozisyon içindeki durumları incelendiğinde belirsizliğin ortamda yoğun olarak görüldüğü söylenebilir. Belirsizliği ise oturan yaşlı iki insanın yüz ifadelerinde ve çerçevenin en sağında ayakta olan insanın betimlemesiyle anlatılmıştır. Fotoğrafın ön planında yer alan silahlı askerlerden güvenlik en

arka planında yer alan askerin ise elinin silahta olmasından dolayı güvenlik, hazırlık ve dikkatli olma durumu ekseninde birbirine bağlanmaktadır. Bu görselde belirsizlik görüntüsel ve yoğrumsal göstergeleri birbirine bağlayan temel ulamdır.

Görsel 3: “Türkiye Şah Dedi” başlıklı haber fotoğrafı

- A) Gösteren: Görsel metin (bayrak diken üç asker, taşlık ve topraktan oluşan engebeli bir arazi, gece, arka planda birkaç bina ve etrafı çitlerle çevrilmiş bir alan), haber başlığı (Türkiye “Şah” dedi).

Gösterilen: Fethedilen yer, egemenlik, güç.

Mitler: Süleyman Şah

Analiz: Ülkeyi temsil eden bir bayrak ve fotoğrafta görünen askerler o ülkenin temsil edildiği düşüncesini desteklemektedir. Tek tip kıyafetli oldukları için düzenli bir ordu yani bir birlik olduğu düşüncesi anlaşılmaktadır. Bayrak görseline bakıldığında Türk bayrağı ve Türkiye temsili olduğu ve oraya bayrak dikildiği için mekanın fethedildiği düşüncesi hakimdir. Ayrıca gece olduğu için operasyonun acil olarak gerçekleştirildiği görülmektedir.

- B) Fotoğrafın biçimsel analizi: Anadolu Ajansı foto muhabirlerinden Fırat Yurdakul’un “Türkiye ‘Şah’ dedi” başlıklı fotoğrafında çerçeveyi oluşturan anda, Türk askerleri tarafından operasyonla ele geçirilen toprağa bayrak direğinin dikilmesini gösteren bir görüntü fotoğrafçı tarafından kamera ve lensin izin verdiği çerçevede oluşturulmuştur. Fotoğraf tek plandan oluşmuştur. Üst açıdan çekilen iki asker yatay çerçeveleme ile görsel sözcenin ön planına yerleştirilmiştir. Askerlerin arkasında dikey plan şeklinde derinlikle uzanan bir asker bayrağın rüzgârda uçmasını engellemek için dikey çerçeveleme ile yerleştirilmiştir. Sözceleyen özne (fotoğrafçı) genel plan tekniğiyle bayrak direğini toprağa diken iki asker ve arka plandaki betilere (asker ve bayrak) odaklanarak beraber sunmuştur. Kompozisyonda, bayrağa gelen ışık iki betiyi birbirinden ayırır. Bu iki alanı birbirinden ayıran en temel nokta ise ışıkla oluşan derinlik hissidir. Görselin arkasından önüne doğru dikey bir düzlem halinde hareket edilmektedir. Fotoğrafçının bakış açısına göre askerler çerçevenin üstünden altına doğru hareket halindedir. Betilerin kompozisyon içindeki konumları, yönleri ve düzenlemelerine göre incelendiğinde zafer, başarı duygusu ile tanımlanır. Bayrak direğinin dikilmesi zafer ve gururu simgeler, arka planda yer alan bayrak ise devletin gücünü temsil etmektedir. Zafer ve gücün arasındaki bağlantıyı ise bayrak direğinin toprağa dikilmesiyle oluşmaktadır. Bu görselde zafer, gurur ve güç görüntüsel ve yoğrumsal göstergeleri birbirine bağlayan temel ulamdır.

Görsel 4: “Suriye’de Savaşın Acı Bilançosu” başlıklı haber fotoğrafı

- A) Gösteren: Görsel metin (Arapça yazılı baret takan bir adam, beyaz tozlara bürünmüş yaralı sakallı bir adam, kolları görünen birkaç erkek, arka plan yıkık bir görüntü), haber başlığı (Suriye’de savaşın acı bilançosu).

Gösterilen: Enkaz, savaş, kurtarma takımı, mutsuzluk, üzüntü.

Mitler: -

Analiz: Suriye’deki beyaz başlıklı adamlar (baytamitler) enkaz altından çıkmış kişileri kurtarmaya çalışmaktadır. Deprem veya yıkılan binanın içinden kurtulan bir yaralı adam görüntüsü ilk olarak savaş kavramını akla getirmemektedir çünkü çatışmayı andıran bir durum getirmemektedir. Adamın kafasındaki Arapça yazılı baret Arabi bir ülke olduğu ve yıkılan bir mekanda kurtarma çalışmalarının devam ettiği kanısı uyandırmaktadır.

- B) Fotoğrafın biçimsel analizi: Anadolu Ajansı foto muhabirlerinden Ahmed Muhammed Ali’nin “Suriye’de savaşın acı bilançosu” başlıklı fotoğrafında çerçeveyi oluşturan anda, haberin başlığından dolayı çatışma ve bombalama sonucu yaralanan bir insan görüntüsü fotoğrafçı tarafından kamera ve lensin izin verdiği çerçevede oluşturulmuştur. Fotoğraf tek plandan oluşmuştur. Üst açıdan çekilen yaralı bir insan yatay çerçeveleme (kadraj) ile görsel sözcenin ön planına yerleştirilmiştir. Yaralı insanın etrafında diz plan şeklinde yaralı insana yardım eden bir grup insan sözcenin yatay çerçeveleme ile yerleştirilmiştir. Sözcileyen özne (fotoğrafçı) bel plan tekniğiyle yaralı insana odaklanarak arka plandaki betilerle (yardım eden bir grup insan) beraber sunmuştur. Kompozisyonda, objelerin yerleşim biçimi betileri birbirinden ayırır. Bu iki alanı birbirinden ayıran en temel nokta objelerin yerleşimidir. Görseldeki tüm objeler yatay bir düzlemde sabit halde durmaktadır. Betilerin kompozisyon içindeki konumları, yönleri ve düzenlemelerine göre incelendiğinde mutsuzluk ve çaresizlik ile umut karşıtlığı hisleriyle tanımlanır. Fotoğrafın merkezinde yer alan yaralı insan mutsuzluğu ve üzüntüyü simgelerken, yaralının etrafında duran bir grup insan ise umudu çağrıştırmaktadır. Yaşam ve ölüm çizgileri arasındaki ince nokta ise hareketsiz şekilde duran yaralı insan ve arka planda yer alan kurtarma ekibi betimlemesiyle anlatılmıştır. Ön planda yer alan yaralı insan mutsuzluk ve üzüntüyü arka planda yer alan kurtarma ekibi umut, başarı ve yardım severlik ekseninde birbirine eklenmektedir. Bu görselde umutsuzluk ve umut karşıtlığı görüntüsel ve yoğrumsal göstergeleri birbirine bağlayan temel ulamdır.

Görsel 5: “Şevkat Eli” başlıklı haber fotoğrafı

- A) Gösteren: Görsel metin (iki polis, bir jandarma, polislerden birinin kucığına almış olduğu eli bandajlı yaralı bir çocuğa, elindeki su şişesiyle çocuğa su vermekte olan bir jandarma, Arabi kıyafetli bir adam, toprak bir alan), haber başlığı (Şevkat eli).

Gösterilen: Şefkat, yardım, çaresizlik, mutsuzluk, yaralı.

Mitler: Devlet gücü (jandarma ve polis)

Analiz: Arkada duran adam görselinden Arabi bir ülkeden Türkiye’ye yaralı bir yakınıyla sığındığı, ayrıca Türk polisi kıyafetli kişilerden dolayı buranın Türkiye olduğu anlaşılmaktadır. Çocuğun elinin sargılı olması yaralı ve yardıma muhtaç olduğu düşüncesi uyandırmaktadır. Çocuk ve Arabi kıyafetli adamın başka bir yerden geldiği ve gelinen ortamın çatışmalı olduğu anlaşılmaktadır. Adam çocuğun yakını ya da ebeveyni olarak onu getiren kişi gibi algılanmaktadır. Jandarma yardım elini uzatarak çocuğa su vermektedir. Başlıktaki şefkat eli söylemi de görseli desteklemektedir.

- B) Fotoğrafın biçimsel analizi: Anadolu Ajansı foto muhabirlerinden Fırat Yurdakul’un “Şevkat eli” başlıklı fotoğrafında çerçeveyi oluşturan anda, çatışmalı bölgeden kaçarak Türkiye’ye gelen yaralı bir çocuğa polis ve jandarmanın gösterdiği şefkati gösteren bir görüntü fotoğrafçı tarafından kamera ve lensin izin verdiği çerçevede oluşturulmuştur. Fotoğraf tek plandan oluşmuştur. Üst açıdan çekilen polis, jandarma ve yaralı çocuk dikey çerçeveleme (kadro) ile görsel söz cenin ön planına yerleştirilmiştir. Jandarma, polis ve çocuğun iki yanında diz plan şeklinde bir polis ve bir Arabi insan söz cenin dikey çerçeveleme ile yerleştirilmiştir. Sözceleyen özne (fotoğrafçı) diz plan tekniğiyle yaralı çocuğa tutan bir polis ve yaralı çocuğa su veren jandarmaya odaklanarak ön plandaki betilere (Arabi bir insan ve bir polis) beraber sunmuştur. Kompozisyonda, objelerin büyüklüğü ve yerleşimi iki betiyi birbirinden ayırır. Bu iki alanı birbirinden ayıran en temel nokta objelerin büyüklük hissidir. Fotoğrafçının bakış açısına göre yaralı çocuğu tutan bir polis ve yaralı çocuğa su veren jandarmaya yatay düzlemde sabit halde durmaktadır. Betilerin kompozisyon içindeki konumları, yönleri ve düzenlemelerine göre incelendiğinde şefkat, yardım ve mutsuzluk karşıtlığında tanımlanır. Yaralı çocuğu tutan polis ve su veren jandarma şefkat, yardımseverlik ve merhameti simgeler; bu objelerin yanında duran Arabi insan ve polis ise mutsuzluğu ve umutsuzluğu çağırır. Yaşam ve ölüm çizgileri arasındaki ince nokta ise yaralı çocuğun suyu içmesi betimlemesiyle anlatılmıştır. Bu görselde şefkat, yardım ve mutsuzluk karşıtlığı görüntüsel ve yoğrumsal göstergeleri birbirine bağlayan temel ulamdır.

Görsel 6: “Ruslar Saldırıyor Türkmenler Direniyor” başlıklı haber fotoğrafı

- A) Gösteren: Görsel metin (askeri kıyafetli eli silah tutan bir adam, ağaçtan yapılmış ve yükseltilmiş bir yürüyüş parkuru, ucu yanan iki adet sopa, arka planda bir orman ve arkada başı puşili elinde bir nesne tutan ve o nesneye bakan bir adam, tahtalarla destekli üstü bir bez ile kapanmış bir mekan), haber başlığı (Ruslar saldırıyor Türkmenler direniyor).

Gösterilen: Askeri eğitim alanı, barınak, zorluk, engel, güç.

Mitler: -

Analiz: Alandaki parkurdan askeri bir eğitim olduğu kanısı uyandırmaktadır. Elindeki kalaşnikof, eğitim alan kişinin bir asker olduğu düşüncesini uyandırmaktadır. Durum yüz okuması olarak parkurun ateşli ve dumanlı olması da yine buranın bir eğitim sahası olduğunu anlatmaktadır (eğitim sahası düz bir yol olmamakla birlikte savaş ve benzeri şartlardaki durumlara hazırlanma özelliğinden dolayı bu tip alanlar ateş, duman ve uçurumlarla desteklenerek zorlaştırılmaktadır). Haber başlığındaki Ruslar saldırıyor, Türkmenler direniyor başlığı savaşın hala devam ettiği ve savaşa karşı korunma odaklı çalışmaların olduğunu da desteklemektedir.

- B) Fotoğrafın biçimsel analizi: Anadolu Ajansı foto muhabirlerinden Fatih Aktaş'ın “Ruslar saldırıyor Türkmenler direniyor” başlıklı fotoğrafında çerçeveyi oluşturan anda, ormanlık bir alandaki parkurda eğitim yapan bir asker görseli fotoğrafçı tarafından kamera ve lensin izin verdiği çerçevede oluşturulmuştur. Fotoğraf tek plandan oluşmuştur. Alt açıdan çekilen asker yatay çerçeveleme (kadraj) ile görsel sözcenin ön planına yerleştirilmiştir. Eğitim alan askerin arkasında yer alan oturan bir insan ile derme çatma bina genel plan da yatay çerçeveleme ile yerleştirilmiştir. Sözceleyen özne (fotoğrafçı) genel plan tekniğiyle parkurda eğitim alan askere odaklanarak ön plandaki betilere (oturan kişi ve derme çatma yapı) beraber sunmuştur. Kompozisyonda, derinlik hissi iki betiyi birbirinden ayırır. Bu iki alanı birbirinden ayıran en temel nokta derinlik hissidir. Eğitim parkurunda asker sağdan sola doğru yatay bir düzlem halinde hareket etmektedir. Fotoğrafçının bakış açısına göre eğitim parkurundaki asker hareketli, arkasında oturan insan ise sabit haldedir. Betilerin kompozisyon içindeki konumları, yönleri ve düzenlemelerine göre incelendiğinde zorluk ve güç ile birlikte tanımlanır. Eğitim parkurunda yer alan asker eğitimi, zorluğu ve gücü simgeler; en arka kısımda yer alan oturan insanın yüzündeki ifade ise belirsizliği çağırıştırır. Bu görselde güç, zorluk ve engel görüntüsel ve yögrumsal göstergeleri birbirine bağlayan temel ulamdır.

Görsel 7: “Bir Babanın “Gözyaşı”” başlıklı haber fotoğrafı

- A) Gösteren: Görsel metin (minderden yapılmış bir yer yatağı üzerinde birbirine sarılan kör ve ayakları olmayan bir adam ile küçük bir çocuk), haber başlığı (Bir babanın “Gözyaşı”).

Gösterilen: Sevgi, mutluluk, huzur, masumiyet.

Mitler: -

Analiz: Fotoğrafta gözleri kör ve ayakları olmayan bir adam küçük bir kıza sarılmıştır. Haber başlığındaki görseli destekleyen bir babanın gözyaşı söylemiyle ilintilendirildiğinde adamın kız çocuğunun babası olduğu düşüncesi vardır. Kız çocuğunun yüz okumasından mutlu ve huzurlu olduğu anlaşılmaktadır. Yine haber başlığındaki gözyaşı metaforu babanın kör ve bacakları olmayışından dolayı dramı üzerinden çözümlenebilmektedir.

- B) Fotoğrafın biçimsel analizi: Anadolu Ajansı foto muhabirlerinden Cem Genco'nun “Bir babanın ‘Gözyaşı’ ” başlıklı fotoğrafında çerçeveyi oluşturan anda, Suriye'deki çeşitli olaylardan dolayı çeşitli uzuvlarını kaybeden bir adamın, kızın sarılışını gösteren bir görüntü fotoğrafçı tarafından kamera ve lensin izin verdiği çerçevede oluşturulmuştur. Fotoğraf tek plandan oluşmuştur. Üst açıdan çekilen çeşitli uzuvlarını kaybeden bir babanın kızına sarılışı yatay çerçeveleme (kadraj) ile görsel sözcenin ön planına yerleştirilmiştir. Sözcileyen özne (fotoğrafçı) genel plan tekniğiyle baba ve kızına odaklanarak sunmuştur. Baba ile kız sabit halde durmaktadır. Betilerin kompozisyon içindeki konumları, yönleri ve düzenlemelerine göre incelendiğinde mutluluk ve masumiyet ile tanımlanır. Babanın kızına sarılması mutluluğu, sevgiyi, huzuru simgeler kızının da yüzündeki gülümseme aynı şekilde sevgi, mutluluk ve masumiyeti çağrıştırır. Yaşam ve ölüm çizgileri arasındaki ince nokta ise çeşitli uzuvlarını kaybeden babanın buna rağmen kızına sarılarak, kızının suratındaki gülümseme betimlemesiyle anlatılmıştır. Bu görselde mutsuzluk, sevgi, huzur ve masumiyet görüntüsel ve yögrumsal göstergeleri birbirine bağlayan temel ulamlardır.

Görsel 8: “Fırat Kalkanı” Cerablus’tan Başladı” başlıklı haber fotoğrafı

- A) Gösteren: Görsel metin (mutlu yüz ifadeleriyle caddede ellerini havaya kaldırarak işaret yapan ve koşan çocukların karşısında tam teçhizatlı duran bir adam, duvar önündeki kaldırımda tek tip kıyafet giymiş ellerinde silahları bulunan bir grup asker), haber başlığı (“Fırat Kalkanı” Cerablus’tan başladı).

Gösterilen: Mutluluk, kazanma, zafer.

Mitler: Özgürlük miti

Analiz: Arapça yazılar ve haber başlığına istinaden bölgenin Özgür Suriye Ordusuna ait olduğu anlaşılmaktadır. Askerlerin kullandıkları silahlardan Türk askeri olmadıkları fikri oluşmaktadır (Kullandıkları silah kalaşnikoftur). Fotoğraf özgürlüğüne kavuşmuş bir halk kanısı uyandırmaktadır. Görseldeki çocuklar mutlu görünmekte ve global olarak kullanılan zafer işaretini yapmaktadır. Askerde zafer işareti yaparak bir kazanma durumu olduğunu göstermektedir. Askerlerin giydikleri tek tip kıyafetten dolayı düzenli ve organize bir ordu oldukları söylenebilir. Haber başlığı da savaşın kazanıldığı söylemini destekler yöndedir.

- B) Fotoğrafın biçimsel analizi: Anadolu Ajansı foto muhabirlerinden Cem Özdel'in "Fırat kalkanı Cerablus'tan başladı" başlıklı fotoğrafında çerçeveyi oluşturan anda, tek tip kıyafetli ve silahlı bir grup asker ile zafer ve sevinç içerisinde koşuran bir grup çocuğu gösteren bir görüntü fotoğrafçı tarafından kamera ve lensin izin verdiği çerçevede oluşturulmuştur. Fotoğraf tek plandan oluşmuştur. Üst açıdan çekilen bir grup çocuk ve siyah kıyafetli bir insan yatay çerçevelenme (kadro) ile görsel sözcenin ön planına yerleştirilmiştir. Çocuklar ve siyah kıyafetli insanın arkasında geniş plan şeklinde bir grup asker sözcisi yatay çerçevelenme ile yerleştirilmiştir. Sözcileyen özne (fotoğrafçı) genel plan tekniğiyle koşuşturan çocuklar ve eli silahlı siyah renkli elbiseli insana odaklanarak arka plandaki betilerle (bir grup asker) beraber sunmuştur. Kompozisyonda, derinlik hissi iki betiyi birbirinden ayırır. Bu iki alanı birbirinden ayıran en temel nokta derinlik hissidir. Caddenin başından sonuna doğru sevinç ve özgürlük işaretiyle koşan çocuklar yatay bir düzlem halinde hareket etmektedir. Fotoğrafçının bakış açısına göre siyah kıyafetli insan sabit koşuran çocuklar ise hareket halindedir. Betilerin kompozisyon içindeki konumları, yönleri ve düzenlemelerine göre incelendiğinde mutluluk ve zafer birlikteliğiyle tanımlanır. Koşuşturan çocuklar, mutluluğu, zaferi ve masumiyeti simgeler; arka planda yer alan bir grup asker ise aynı şekilde zafer ve gücü çağırır. Özgürlüğü ise caddenin başından sonuna doğru gülümsemeyle koşan bir grup çocuk betimlemesiyle anlatılmıştır. Bu görselde mutluluk ve zafer birlikteliği görüntüsel ve yögrumsal göstergeleri birbirine bağlayan temel ulamlardır.

Görsel 9: "Suriye'de Kanlı Bilanço" başlıklı haber fotoğrafı

- A) Gösteren: Görsel metin (yanmakta olan bir araba, yanında harap olmuş bir bina, tüm çevreyi kaplamış gri bir duman bulutu, sağa sola koşturan bir grup insan, etrafa saçılan kopmuş parçalar bulunan bir alan), haber başlığı (Suriye'de kanlı bilanço).

Gösterilen: Patlama, kaos, çaresizlik.

Mitler: -

Analiz: haber başlığına istinaden bombalama yapılan bir alanda insanlar çaresizce bir yerlere koşuşturmaktadır. Bombalamanın etkisiyle tüm alan gri ve siyah duman bulutlarıyla kaplanmıştır. Patlamanın etkisiyle araba kullanılamaz hale gelmiş ve arabanın yanındaki bina

ise kullanılamaz hale gelmiştir. Fotoğraf savaşın acı yüzünü ve acımasızlığı gözler önüne sermektedir.

- B) Fotoğrafın biçimsel analizi: Anadolu Ajansı foto muhabirlerinden Muhammed Juneyd'in "Suriye'de kanlı bilanço" başlıklı fotoğrafında çerçeveyi oluşturan anda, çatışma ve bombalamadan dolayı etrafın harap olması ve gri duman bulutlarıyla kaplanması sonucu koşuşturan bir grup insanı gösteren bir görüntü fotoğrafçı tarafından kamera ve lensin izin verdiği çerçevede oluşturulmuştur. Fotoğraf tek plandan oluşmuştur. Bakış (normal) açıdan çekilen yanan araba ve koşuşturan insanlar yatay çerçeveleme ile görsel sözcenin ön planına yerleştirilmiştir. Koşuşturan insanların önüne gri ve siyah duman bulutları ile kullanılamaz hale gelen bina sözceye yatay çerçeveleme ile yerleştirilmiştir. Sözcileyen özne (fotoğrafçı) genel plan tekniğiyle yanan araba ve koşuşturan insanlara odaklanarak arka ve yan plandaki betilerle (duman ve kullanılamaz hale gelen bina) beraber sunmuştur. Kompozisyonda, derinlik hissi ve objelerin yerleşimi iki betiyi birbirinden ayırmaktadır. Fotoğrafın altından üstüne doğru bir grup insan dikey bir düzlem halinde hareket etmektedir. Fotoğrafçının bakış açısına göre yanan araba sabit, bir grup insan ise hareket halindedir. Betilerin kompozisyon içindeki konumları, yönleri ve düzenlemelerine göre incelendiğinde kaos ve çaresizlik durumuyla tanımlanır. Çerçevenin en altından üstüne doğru koşuşturan bir grup insan kaos ve çaresizliği simgeler, en arka planda ve yanda yer planda yer alan duman ve ev ise aynı şekilde savaş, kaos ve çaresizliği çağırıştırır. Yaşam ve ölüm arasındaki ince nokta ise patlamalar ve yangınlar sonucu bir şekilde hayatta kalan bir grup insanın koşuşturma betimlemesiyle anlatılmıştır. Bu görselde kaos durumu görüntüsel ve yoğrumsal göstergeleri birbirine bağlayan temel ulamdır.

Görsel 10: "Saydnaya'da Binlerce Kişi Yargısız İnfaz Edildi" başlıklı haber fotoğrafı

- A) Gösteren: Görsel metin (duvarları çocuk görselleriyle boyanmış yıkık bir bina, yerde sıralanmış bir şekilde yatan ölümler, ayakta duran maskeli kişiler, harap olmuş bir mekan), haber başlığı (Saydnaya'da binlerce kişi yargısız infaz edildi).

Gösterilen: Ölüm, mutsuzluk, koku, dram.

Mitler: -

Analiz: Haber başlığında bir infazın gerçekleştirildiği belirtilmektedir. Haber başlığından ve görselden anlaşıldığı gibi, fotoğraftaki adamlar etraftaki kokuya karşı gaz maskesi kullanmaktadır. Savaşın gerçek yüzü tam anlamıyla fotoğrafa yansımıştır.

- B) Fotoğrafın biçimsel analizi: Anadolu Ajansı'nın "Saydnaya'da binlerce kişi yargısız infaz edildi" başlıklı fotoğrafında çerçeveyi oluşturan anda, bilinmeyen bir nedenden dolayı birçok kişinin çeşitli sebeplerden dolayı infaz edildiğini gösteren bir görüntü fotoğrafçı tarafından kamera ve lensin izin verdiği çerçevede oluşturulmuştur. Fotoğraf tek plandan oluşmuştur. Üst açıdan çekilen infaz edilen bir grup insan yatay çerçeveleme (kadraj) ile görsel sözcenin ön planına yerleştirilmiştir. İnfaz edilen insanların etrafına geniş plan şeklinde bir grup insan sözceye yatay çerçeveleme ile yerleştirilmiştir. Sözcileyen özne (fotoğrafçı) genel plan

teknikleriyle infaz edilen insanlara odaklanarak arka plandaki ve genel plandaki betillerle (çocuk görselleri ile süslü bir bina ve infaz edilen insanların etrafındaki insanlar) beraber sunmuştur. Kompozisyonda, objeler arasındaki boyut hissi iki betiyi birbirinden ayırır. İnfaz edilen bir grup insan yatay bir düzlem halindedir. Fotoğrafçının bakış açısına göre infaz edilen insanlar sabit, infaz edilen insanların etrafındaki bir grup insan ise hareket halindedir. Betilerin kompozisyon içindeki konumları, yönleri ve düzenlemelerine göre incelendiğinde yaşam ve ölüm karşıtlığıyla tanımlanır. İnfaz edilen insanlar mutsuzluk ve ölümü simgelerken, arka planda duvarda yer alan çocuk görselleri sevinç ve mutluluğu, infaz edilen insanların etrafında duran bir grup insan ise taktıkları gaz maskelerinden dolayı, korunma, koku, acı ve dramı çağrıştırmaktadır. Yaşam ve ölüm çizgileri arasındaki ince nokta ise yüz üstü bir şekilde uzanan infaz edilmiş insanlarla etraflarında ayakta bekleyen insan betimlemesiyle anlatılmıştır. Bu görselde ölüm ve yaşam karşıtlığı görüntüsel ve yoğrumsal göstergeleri birbirine bağlayan temel ulamdır.

Sonuç

Bilgi ve enformasyon vermek, toplumsal sorunlara farkındalık yaratmak, eğitmek, eğlendirmek gibi birçok işlevi olan haber kavramının en önemli öğelerinden bir tanesi fotoğraftır. Haber fotoğrafı, haberle ilişkili olarak, haber metnini güçlendirmekte ve metnin anlaşılabilirliğini arttırmaktadır. Bu nedenle geçmişten günümüze fotoğraf gerek sanat olarak gerekse bir medya aracı olarak kullanımında her zaman önemini korumuştur. Bir belge özelliği taşıyarak anı ölümsüzleştirebilen fotoğraflar, internet sayesinde değişerek dönüşmektedir. Fotoğrafın bu hızlı gelişimiyle beraber fotoğrafın etkileme gücü de giderek artmaktadır. Fotoğraf yalnızca anı ölümsüzleştiren bir kare (frame) değildir. Bir fotoğraf karesi kendi içerisinde birçok anlamı taşımaktadır. Bu bağlamda özellikle medya organları tarafından propaganda amacıyla da kullanılabilen fotoğraf, ikna edilmede kullanılan en önemli yollardan birisidir.

Medya organlarından bazıları yıl içerisinde yaşanan önemli olayları, insanlara aktarmak için çeşitli yayınlar çıkarabilmektedir. Almanaklar özellikle fotoğrafların ön olana çıkarıldıkları yayınlar oldukları için farkındalık oluşturma açısından önem teşkil etmektedirler. Almanaklarda yer alan fotoğraflar, geçmiş dönemde yaşanan olayları insanların zihinlerinde daha kolay yer etmesini sağlamaktadır. Bazen bir haber, metniyle değil de sadece fotoğrafıyla hatırlanmaktadır. Anadolu Ajansı, Türkiye'nin ilk ve en önemli haber üretim merkezlerinden biridir. Bu bağlamda ajansın çıkarmış olduğu almanaklar yıl içerisinde gerçekleşen önemli olayların farkındalık sağlaması açısından önem teşkil etmektedir. Bireyler almanaklardaki gerek fotoğraflara gerekse de haber başlık ve metinlerini okuyarak "O dönemin en önemli olayları nedir?", "Bu olayların etkileri nelerdir?" gibi sorulara cevaplar bulabilmektedir.

Çalışmada göstergebilimsel yöntem üzerinden birinci aşamada fotoğraflar teknik açıdan değerlendirmektedir. Almanaklarda kullanılan fotoğraflar farklı fotoğraf muhabirleri tarafından çekilse de ajans için çekildiğinden dolayı benzer özellikler taşımaktadır. Haber fotoğrafları aynı zamanda bir belge niteliği taşımaktadır. Fotoğrafların anlamlandırılmasındaki en önemli araçlardan biri de haber başlıklarıdır. Haber başlığı bir haberin özeti gibidir. Başlık etkililik gücü çerçevesinde okurun haber metnine devam edip etmeyeceğine karar vermesini de sağlamaktadır. Bir haber fotoğrafının tam olarak okunması için, metin olmasa dahi haber başlığının da kullanılması önemlidir.

Seçilen fotoğraflar aynı zamanda dokümantasyon özelliği taşıdığından dolayı haber başlığı olmadan fotoğrafın doğru bir şekilde okunması pek mümkün değildir. Almanaklarda kullanılan fotoğrafların teknik olarak okunması, fotoğrafların içerisinde kullanılan objelerin aynı anda birçok olayı niteleyebilmesinden dolayı güçtür. Çalışmada, almanaklardaki fotoğrafların çerçeve özelliği incelendiğinde, fotoğrafçıların farklı özelliklerinin olduğunu söylemek güçtür. Almanaklarda kullanılan görüntüler fotoğrafçı tarafından kamera ve lensin izin verdiği çerçevede oluşturulmuştur. Kullanılan fotoğraflar genel olarak tek plandan oluşmaktadır. Ancak bazı fotoğraflar iki plandan oluşabilmektedir. Fotoğrafların bir kısmı çekilen mekana yaklaşamayacağından dolayı (silah, bomba, sınır, güvenlik vb.

nedenler) üst açı şeklinde çerçeveleme yapılarak görsel sözcenin ön planına yerleştirilmiştir. Bazı fotoğraflar ise çekilen mekana yaklaşılabileceğinden dolayı alt açı şeklinde çerçeveleme yapılmıştır. Sözcileyen özne, başka bir deyişle fotoğraf muhabirleri çoğunlukla genel plan tekniğiyle fotoğrafı oluşturmuştur. Bir fotoğraf da çok genel plan (extreme long shot) tekniği kullanılmıştır. Bunun en önemli sebebi ise Türkiye sınırından Suriye coğrafyasındaki bir yerleşim yerinin çekimidir. Bunların haricinde birkaç planda ise boy plan teknikleri kullanılmıştır. Sözcileyen özne ile fotoğraf içerisinde kullanılan betimler birlikte sunulmuştur. Kompozisyon içerisinde yer alan betimleri birbirinden ayırmak için alan derinliği, doku, renk, netlik vb. farklı teknikler kullanılmıştır. Fotoğrafların bir kısmında yatay bir düzlem halinde hareket görünürken, bir kısmında ise dikey bir düzlemde hareket görülmektedir. Fotoğrafta yer alan insanlar hareket halinde olduğu gibi bazıları ise hareketsiz olarak durmaktadır. Betimlerin kompozisyon içindeki konumları, yönleri ve düzenlemelerine göre incelendiğinde genel olarak umut/umutsuzluk, ölüm/yaşam karşıtlığı ile mutluluk, cesaret, başarı vb. durumlarda tanımlanmaktadır. İkinci aşamada fotoğraflar, gösteren, gösterilen ilişkisi, mitler üzerinden analiz edilmiştir. Fotoğraflarda duman, asker, çocuk, silah, puşi, polis, jandarma, tek tip kıyafetler gösterenler olarak dikkat çekmekte, masumiyet, mutsuzluk, üzüntü, göç, gerilla, sığınma, zafer, çaresizlik, şefkat gibi gösterilenlerde bazı görseller de kullanılmaktadır. Ayrıca bazı görsellerde devlet miti ve şah miti üzerinden okunabilmektedir. Tüm görsellerde yan anlam olarak savaşın acımasız yüzü, çaresizlik ve geleceğe karşı güven duygusunun yok oluşu, eziyet, boşluk gibi duyguların hakimiyeti söz konusudur.

KAYNAKÇA

- Aktaş, C. (2013). Yazılı Basında Görsel Bir Uzmanlık Alanı: Fotoğraf Gazeteciliği. Ş. Çağlar içinde, *Şövalyelik Mesleği Gazeteciliğinin Uzmanlık Alanları* (s. 115-140). Konya: Litaratürk Yayınları.
- Aktaş, F. (2015). Ruslar Saldırıyor Türkmenler Direniyor. *Anadolu Ajansı Almanak 2015*. Anadolu Ajansı, Ankara.
- Ali, A. M. (2015). Suriye’de Savaşın Acı Bilançosu. *Anadolu Ajansı Almanak 2015*. Anadolu Ajansı, Ankara.
- Altınbüken, B. (2014). Göstergebilim Yöntemiyle Görsel Sözcü Çözümlemesi. A. Güneş içinde, *İletişim Araştırmalarında Göstergebilim Yazınsaldan Görsele Anlam Arayışı* (s. 239-257). Konya: Literatürk.
- Anadolu Ajansı. (2014). *Habercinin El Kitabı Yeni Nesil Gazeteciliğinin Temel İlkeleri*. Ankara: Anadolu Ajansı Yayınları.
- Anadolu Ajansı. (2017). Saydnaya’da Binlerce Kişi Yargısız İnfaz Edildi. *Anadolu Ajansı Almanak 2017*. Anadolu Ajansı, Ankara.
- Aslan, K. (tarih yok). *Haberin Yol Haritası*. İstanbul: Anahtar Kitaplar.
- Bülbül, A. (2000). *Genel Gazetecilik Bilgileri*. Konya: Nobel Yayınları.
- Bülbül, R. A. (2001). *Haberin Anatomisi ve Temel Yaklaşımlar*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Burgin, V. (2013). Fotoğrafa Bakmak. V. Burgin içinde, *Fotoğrafi Düşünmek* (s. 153-163). İstanbul: Espas.
- Canıklıgil, İ. (2017). *Dijital Video Sinema*. İstanbul: Alfa.
- Çağlar, Ş., & Porghamrezaeieh, S. (2012). *Şövalyelik Mesleği Gazeteciliğinin Keskin Kılıcı Haber*. İstanbul: Anonim Yayıncılık.

- Çetinkuş, H., & Keleş, N. (2018). *Muhabir Habercinin Temel Kitabı*. İstanbul: Anadolu Ajansı Yayınları.
- Dağtaş, B. (2012). *Reklamı Okumak*. Ankara: Ütopya.
- Devran, Y. (2010). *Haber, Söylem, İdeoloji*. İstanbul: Başlık Yayınları.
- Eco, U. (2013). Görüntünün Eleştirisi. V. Burgin içinde, *Fotoğrafi Düşünmek* (s. 39-46). İstanbul: Espas.
- Erdoğan, İ. (2012). Görsel Çerçeveleme Araştırmalarında Kuramsal Yaklaşımlar ve Metodoloji: Görsel Çerçevelere İlişkin Bir Model ve Savaş-Çatışma Haberlerinin Çözümlemesi. Ö. Güllüoğlu içinde, *İletişim Bilimlerinde Araştırma Yöntemleri Görsel Metin Çözümleme* (s. 111-169). Ankara: Ütopya.
- Fidan, H. (2014). Türkiye'ye Sığındılar. *Anadolu Ajansı Almanak 2014*. Anadolu Ajansı, Ankara.
- Günay, D. (2008). Görsel Okuryazarlık ve İmgenin Anlamlandırılması. *Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Hakemli Dergisi ART-E*, 1-29.
- Gürbüz, S., & Şahin, F. (2016). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri - Felsefe, Yöntem, Analiz*. Ankara: Seçkin.
- Genco, C. (2016). Bir Babanın "Gözyaşı". *Anadolu Ajansı Almanak 2016*. Anadolu Ajansı, Ankara.
- Gezgin, S. (1994). *Basında Fotoğrafçılık*. İstanbul: Der Yayınları.
- Girgin, A. (2000). *Yazılı Basında Haber ve Habercilik Etik'i*. İstanbul: İnkılap Yayınları.
- Girgin, A. (2008). *Gazeteciliğin Temel İlkeleri*. İstanbul: Der Yayınları.
- Girgin, A., & Özyay, S. (2013). *Haber Yazmak*. İstanbul: Der Yayınları.
- İnal, A. (1996). *Haber Okumak*. İstanbul: Temuçin Yayınları.
- Junejd, M. (2016). Suriye'de Kanlı Bilanço. *Anadolu Ajansı Almanak 2016*. Anadolu Ajansı , Ankara.
- Kovach, B., & Rosenstiel, T. (2007). *Gazeteciliğin Esasları*. Ankara: Odtü Yayınları.
- Leyla, S. M. (2014). Yaşlılar Taburu Cephede. *Anadolu Ajansı Almanak 2014*. Anadolu Ajansı, Ankara.
- Oskay, Ü. (1992). *İletişimin ABC'si*. İstanbul: Simavi Yayınları.
- Oxforddictionaries. (tarih yok). *almanac*. April 2019 tarihinde English Oxford Living Dictionaries: <https://en.oxforddictionaries.com/definition/almanac> adresinden alındı
- Özdel, C. (2016). "Fırat Kalkanı" Cerablus'tan Başladı. *Anadolu Ajansı Almanak 2016*. Anadolu Ajansı, Ankara.
- Parsa, A. F., & Olgundeniz, S. S. (2014). İletişimde Göstergibilim ve Anlamlandırma Sürecini Örneklerle Değerlendirme. A. Güneş içinde, *İletişim Araştırmalarında Göstergibilim* (s. 89-109). Konya: Literatür.
- Rigel, N. (2000). *İleti Tsarımında Haber*. İstanbul: Der Yayınları.
- Schneider, W., & Raue, P.-J. (2002). *Gazetecinin El Kitabı*. İstanbul: İstnabul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları.
- Starr, D. P., & Dunsford, D. W. (2014). *Working the Story*. United States of America: Rowman&Littlefield.

-
- Tekin, A. (1986). Haber,Fotoğraf Ya da Görüntünün Kamuoyu Oluşturmadaki İşlevi. *Genç Gazeteciler Eğitim Semineri* (s. 268-276). içinde İstanbul: Gazeteciler Cemiyeti Yayınları.
- Tokgöz, O. (2012). *Temel Gaztecilik*. Ankara: İmge Kitabevi Yayınları2012.
- Tutar, H. (1993). *21. Yüzyılda Türk Basını,Tiraj,Promosyon ve Değişim Gerçeği*. Ankara.
- Yılmaz, B. (2016). 131 www.idildergisi.com Görsel Sanatlarda Görüntü, Kadraj Ve Çerçeve Problemi. *İdil Dergisi*, 131-144.
- Yurdakul, F. (2015). Şevkat Eli. *Anadolu Ajansı Almanak 2015*. Anadolu Ajansı, Ankara.
- Yurdakul, F. (2015). Türkiye Şah Dedi. *Anadolu Ajansı Almanak 2015*. Anadolu Ajansı, Ankara.
- Zillioğlu, M. (2003). *İletişim Nedir?* İSTANBUL: Cem Yayınevi.